

1874-12-25

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Johanne Luise Heiberg

FAKTA

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Modtagersted:
Rom

Arkivplacering:
Rigsarkivet

Emneord:
Mæcenvirksomhed, Rom, rejser,
venskab

DOKUMENTINDHOLD

J. C. Jacobsen skriver til fru Heiberg i Rom hvilke monumenter hun, efter hans mening, bør se. Han er begejstret for at høre, at hun har fundet logi nær Piazza Barberini.

TRANSSKRIFTION

Iste Juledag 1874.

Fru Etatsraadinde Heiberg.

Det glædede mig meget at erfare, at De allerede før mit sidste Brev naaede til Dem havde været saa heldig at faae en - efter romerske Forhold - hyggelig Bolig paa en fri Plads som Piazza Barberini, hvor der altid er Liv og Færden af Romerfolket, det var netop en saadan Beliggenhed, jeg ønskede De maatte finde og de kunde neppe have valgt et bedre Sted. Jeg har imidlertid længtes endnu mere efter at erfare hvorledes De befandt Dem i Rom og det er først ganske nylig at jeg har kunnet faae Leilighed til at træffe Herr Krieger, af hvem jeg da til min Glæde erfarede, at De nu befinder Dem saa vel og har samlet saamange Kræfter, at De har kunnet tage forskjellige Dele baade af det gamle og nye Rom i Øjesyn og fordybe Dem i Betragtninger deraf og derover, ja, at De endog har kunnet kappes med de Unge i Udholdenhed paa deres Vandringer.- Saa glædeligt dette Sidste er

gjorde det mig dog noget betænkelig, da jeg veed i hvilken Grad Rom virker animerende paa den, som er disponeret til at give sig hen til Betragtningen deraf og hvormeget man fristes til Overanstrengelse, fordi man har saa vanskeligt ved at rive sig løs. Hvad jeg dog især vil advare Dem imod, er for langt et Ophold paa een Gang i Museerne navnlig i Vatikanet, som er aldeles overvældende, naar man ikke er særdeles godt orienteret iforveien og veed nogenlunde hvor det, man bør see er at finde. Jeg haaber imidlertid at der blandt vore skandinaviske Landsmænd i Rom er Kunstnere eller Kunstkjendere, som De kan faae til Veivisere. Sandsynligvis vil De dog føle Dem mindre hendragen til Plastiken i Marmor end til den levende Plastik, som man møder overalt i de "folkelige" Quarterer og fremfor Alt paa den - rigtignok smudsige - Piazza Montarara og Strøget deromkring hvor Landfolket færdes.- Naar De tager til Albano, Ariccia, osv, bør de ubetinget tilbringe en Søndag dér, især naar

der er

en Kirkefest, da man saa seer hele Befolkningen paa Gader og i Trattori'er og ovenikjøbet i deres smukke Dragt.- Dog, alt dette ville Deres romerske Bekjendte jo sikkert gjøre Dem opmærksom paa i det samme gjælder naturligviis om smukke Udsigter, men jeg kan dog ikke lade være at nævne eet Punct, som ikke syntes synderlig paaagtet, da jeg aldrig mødte Nogen der, men som blev mig det kjæreste af alle. Det er paa Palatinerbjerget, naar man trænger frem over de med Buske og Krat bevoxede Ruiner af Kaiserpaldserne heelt ud til Randen af Dalen, hvor Cirkus maximus har været. Fra nogle fremspringende Pynter mellem Buskene har man dér en deilig Udsigt over Tiberdalen til Høiderne paa den anden Side og til Peters Kirken, hvis Kuppel især viser sig i den skønneste Skikkelse, naar Solen er ved at gaae ned lige bagved den!

Lad mig endnu nævne Udsigten fra Villa Mellini paa Monte Mario, som ogsaa bliver altfor

forsømt, uagtet man derfra har den bedste Udsigt over hele Landskabet til Monte Soracte og Albaner-Bjergene og heelt ned til Havet med hele Staden i Mellemgrunden og Peters Kirken, Vaticanet og Engelsborg lige i Forgrunden.

2^{den} Juledag.

Det var heldigt at jeg ikke fik mit Brev færdigt og afsendt igaar, da jeg idag har modtaget Deres venlige Skrivelse, som jeg nu strax kan besvare. Jeg kan ikke sige Dem hvormeget det glæder mig af Deres Brev at se, at De nu er saa frisk, at De ganske kan nyde Rom og at De Forventninger, som jeg har knyttet til deres Ophold dér, saaledes have Udsigt til fuldstændig at gaae i Opfyldelse. Nu tør jeg med Tryghed stole paa, at det var et fornuftigt Raad, jeg gav Dem, at gaae til Rom og nu kunne mine Tanker med udelt Glæde følge Dem paa Deres Vandringer paa "de 7 Høie".- Kun Skade at det alene er med mine Tanker, at jeg kan følge Dem; hvor gjerne vilde jeg ikke selv ledsage Dem og med Dem dvæle ved de, desværre sparsomme men ærværdige, Minder om Kongetiden og Republiken og udvexle Betragtninger med Dem over

Det indholdsrige og lærerige Afsnit af Menneskehedens Liv og

Udvikling som paa dette Sted aabner sig for Ens Blik! Naar jeg ikke nævnede Kaisertiden, da er det ikke fordi jeg overseer dens imponerende Storhed og colosale Forfald, men fordi jeg kun betragter disse som en nødvendig Følge af de Spirer til overdreven Magt og Rigdom og dermed følgende uhyre Fald som allerede vare fuldt udviklede under Republikken efter Carthago's Fald.- Hvor meget kan vor Tid, ja alle Tider, ikke lære af Rom's Historie! Dog, derom haaber jeg at faae Leilighed til at tale med Dem og maaske at disputere med Dem, naar de kommer tilbage.-"Naar De kommer tilbage", ja da vil De sikkert savne Monte Pincio og meget Andet, som er blevet Dem kjær i Rom, men jeg haaber, ja jeg er overbevist om, at De og vi Andre ikke ville komme til at savne Langelinie.- Tanken om dens Ødelæggelse, som iøvrigt ikke kom fra

Tietgen, men fra Havnebygmesteren, mødte fra alle Sider en saadan Afsky og Rædsel, at den sikkert er qual i Fødslen.-At De ogsaa vil savne Deres egen, smukke Bolig, er der ingen Tvivl om, men jeg kan ikke Andet - da De synes at lægge Vægt paa min Mening derom - end give Dem ret i, at De gjorde rigtigt i at sælge den, navnlig fordi den ikke var heldig for Deres Sundhed.- Naar De, som vi nu tør haabe, kommer hjem med gjenvunden Sundhed og friske Kræfter, maa det jo være den fornemste Opgave at finde en Bolig, hvor det saaledes vundne Gode kan bevares og hvad de øvrige Betingelser angaaer, stoler jeg paa at De paa Reisen er bleven vant til at accomodere Dem efter de locale Forhold saa at dette efter Hjemkomsten vil blive Dem lettere end tidligere.- Med de bedste Ønsker for Deres Sundhed og Lykke i det nye Aar og med de venligste Hilsener fra min Kone og mig til Dem og Deres Børn forbliver jeg Deres hengivne

J. C. Jacobsen

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

25/12 74 16de Juledag 1874.

J. C. JACOBSEN.
Carlsberg.

Min Kærestebrøder Heiberg.

Det glæder mig meget at erfare, at de
allerede får mit sidste Brev, saaledes at de som sandsynlig
nok har gædet at faa en - efter raaderne
Læselst - Sjælelig Bølg for saa fri en Plads
som Piazza Barbarossa, naar det altid vil lide
og Læden af Læseskuffen. Det var endog en
høder Bølg for mig, jeg vilde de maatte finde
og de kunde mig for mig selv at lade det.
Jeg har imidlertid læst ender mere efter
at erfare saaledes de kender dem i Rom
og det er først ganske rigtig at jeg har Læst
saar helligt det at lade for Krigs, og
saar jeg da det min Glæde erfarede, at de
nu kender dem saa vel og for faavelde
saar mig drøfter, at de for Læst lade
saar vilde det lade af det ganske og sig
Rom i Krigs og saar dem i Læst
drøft og drøfter, ja, at de endog for Læst
læst med de lade i Læst for dem
Kærestebrøder. - Det glæder mig meget at lade det.

gjænde det mig dog meget betænkelig, da jeg
med i fælleens Godt Ram vidtes anseende
for den, som er tilgængelig. Lidt at give sig for
de betragtelserne trof og frømtigt man
først lidt Omraam fornyelse, fordi man
for saa naturligt ind at give sig lov.
Jeg dog dog for mit advarer den ind, er
for langt et Opfald for den Gang i Museer
er nemlig: Helt hærsk, som er aldeles over,
mæltende, naar man ikke er fordelet gæde
assistent, iformid og naar nagenlunde for
det, man har for er et fænde. Jeg saaber
imidlertid at det blandt naar fænde anse
hænderne; Ram er i fælleens eller fænde,
hænder, som de kan for lidt Hænderne.
Fænde med mig til de dog for den
vinder fænderne lidt fænde; Hænder
ind til den fænde fænde, som man vidter
anvælt; de fænde fænderne og fænderne
alt for den — sigtjænde fænderne —
Piappa Hænderne og Hænderne fænderne
for fænderne fænderne. — Hænder de for lidt
Albano, Ariccia, osv., har de fænderne,
hænderne en fænderne det, ifas naar det er

Min Tindufast, da man saa sine fæle Befalninge
paa Gader og i Troallerier og amment i udel
i store smukke Dage. - dog, alle disse
ville I saa saamest bekvæmt og sikkert
gjøre I en agerstam paa det samme gjælder
naturligvis en smukke klynke, men jeg kan
dog ikke lade være at nævne et smukt, som
ikke kjendes sjældent paaagled, da jeg aldrig
eneste huger det, men som blev mig det
høieste af alle. Det er paa Taleren
kjendt, naar man trænger frem naar de
med konge og konge benagde division af
Landskabet Naam fjell ud til landet af
dalen, som Circus maximus som nævnt. I
enke forsvindende fjernes enkelte bølger
for man det en delig klynke som Tiber dalen
det færdig paa den anden side af det
Peters - Tiden, som Toppet af en anden sig
i den smukke klynke, naar Tiden er
med at gaa ved lige bagud den!
Lad mig endnu nævne klynken for Vilas
Mellidie paa Maachi Maria, som ogsaa blev alle

forfæret, næglet min brøder for den bedste
bedste, som jeg kendes. Et skænt Sorabke
og Alkand - Ceyngum og fædt med det fædt
med det Madam. Skellengum den og
Peters. Lister, Kalkand og Engleth og
Ligan: Skellengum den.

2de Juledag
Et nu fædt at jeg ikke fædt min brøder
og affædt igas, to jeg idag for medtaget den
med det Skellengum, som jeg idag kan beståen.
Jeg kan ikke fædt min brøder at glad
mig af det. Kan at jeg, at de nu er for
for, at de gælder kan ikke Brøder og at de
forfædt mig, som jeg for sig det det Brøder
Og fædt det, fædt det som bedst det fædt.
Skellengum at gæde. Og fædt det. Nu kan jeg
med det Skellengum fædt det, at det nu at fædt
Ligan, jeg kan den, at gæde det Brøder og nu min
min Brøder med det fædt fædt fædt den som
den Brøder fædt som "de 7 fædt". - Den kan
at det alen er med min Brøder, at jeg kan fædt
den; fædt gæde med jeg ikke fædt det
den og med den den med det, det nu fædt
min Brøder, min Brøder og Skellengum
og idag la Brøder mig med den med

25/12 74 T

Det indfødtige og lærige Officiat af
Munskafadret Linn og Udriktning som jeg
dette med at have jeg for det bliv!
Naar jeg ikke nemme daefalden, da er
det ikke fordi jeg anseer det indfødtige
Naar og indtalt daefald, men fordi jeg
sine behagles dette som en indfødtig Sald
af de Sjæns det overtroen Maat og det som
og da med følgende i sine Sald som allerede
naar fælt indtalt indes Keyi blivne efter
Carthagai Sald. Invarerit den var
Tid, ja alle Tider, ikke læn af Ram
Jofania. I den dag, derom forer jeg at faa
Lærligst det at lade med den og maade
at det i den med den, naar de sammas
libbage.
Naar de sammas libbage, ja da
med indtalt de fæltede, som Mante Tincio og
meget andet, som er blivne den Gids
i Ram, naar jeg forer, ja jeg er anseer
indfødtige og indfødtige i den indtalt indes
det at sammas Raugalim. - Cæter am
den Odelugge, som indtalt indes den for

25/12 74 15

Det enfoldige og karige Offert af
Menneskefødsel Liden og Udvikling som jeg
dette Ord aabener jeg for det Blik!
Naar jeg ikke nemmer Hælseliden, da er
det ikke fordi jeg ønsker den i sig selv
Naar jeg vil tale om Liden, men fordi jeg
saa betragter den som en nødvendig Bølge
af de Guds dit overordnede Mægt og Lyden
og dermed følger det i sig selv, som allerede
naar først indvirkede i den Hælseliden efter
Carthage's Liden. — Inomstund kan man
sige, ja alle tider, ikke længe af Rom's
Hælseliden. — Men jeg tænker, ja jeg er
Liden, det er det som den og man kan
at det er den som den, naar de sammen
tilbage. —
"Naar de sammen tilbage" ja da
er det den som den som den Pincio og
med det andet, som er blandt den Guds
i Rom, men jeg tænker, ja jeg er omvendt
af den som den og den anden ikke heller sammen
det er som den Hælseliden. — Derfor er
den Odelagt, som i sig selv ikke den som

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Tilføjet, mine for Jævnlyg indstaaen, endst
for alle Pæder en goden Afsigt og Hæder,
at den skolebank er gaaet i Hæder. —
At de ogsaa vil kunne have egen, smukke
Bølg, er det ingen Tvivl om, men jeg har
ikke andet, — de de sjæld at lægge Hæder
for mine Menning, de som — end give dem
Lid, at de gjæder sig til, at følge dem,
næmlig fordi den ikke er fuldt for de
Pæder. — Men de, som vi nu har
Læse, Læremas som end gjæder i den
og for de Læser, men det jo men dem
for minde Opgave, at finde en Bølg, som det
for de minde Gode kan berømt og
som de andre Læringstid angaaer, skal
jeg give at de for Læser, at Læseren
til at anse dem den efter de lokale Læser
for at de efter Gjæder som vil bli den
Læser og Læser. —
Med de bedste Hæder for den Pæder
og Læser, det er alle og end de mest
for mine Læser og end til den og
Læser Læser for den Læser
J. C. Jacobsen